

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput I. Proximum diligere tenemur sed ordinate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

scipiunt. Horum enim corda Dei amore vacua esse, fat, superque eorum opera ostendunt (a).

SECTIO II.

DE

PRÆCEPTO DILIGENDI PROXIMUM.

CAPUT I.

Proximum diligere tenemur sed ordinate.

Animadvertendum omnino est nil adeo in Evangelio commendari, quam proximi dilectionem. Ait Christus apud sanctum Joannem: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem.*

(a) Ut tepidi, ac mali homines nonnullos divini amoris igniculos concipiant efficaci, ac brevi adhortatione commonescendi sunt. 1. Ut infinita fere cum corporalia tum spiritualia, quæ toto vitæ tempore a Deo acceperunt, beneficia considerent. 2. Ut larga, quæ diligentibus se Deus promisit, præmia perpendant. 3. Ut ex miramundi fabrica, sui que corporis structura infinitam Dei Sapientiam, Potentiam, Providentiam, Bonitatem &c. aliaque ejus attributa magis, ac magis cognoscere adlaborent. 4. Ut Bona intentione matutina se, suaque omnia ad Deum seu ultimum finem referant &c. Homines vero

*vicem. In hoc cognoscent omnes, quia discipulus
mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem
(cap. 13.).* Magnam instructionem singula
hujusce textus verba continent, seduloque sunt
consideranda. Primum, quod observo, est non
dixisse Dominum: *Hoc est mandatum, quod
do vobis, ut Deum tamquam Patrem vestrum
diligatis, & me tamquam Redemptorem vestrum;*
quod revera christianæ Religionis fundamentum
est, sed: *ut diligatis invicem.* Deinde observo
mandatum hoc *novum* appellari. Sanctus Au-
gustinus hanc affert rationem, quare novum
dicatur, quia Christianus, inquit, proximi dile-
ctione veterem hominem exiit, & novum in-
duit. Ajunt Interpretes novum dici, quasi re-
novatum; cum enim Dominus proximi dilectio-
nem in hominum cordibus pene deletam repe-
risset, illam instauravit: vel ideo novum vocari,
quod sit excellens, nam hoc mandatum cæteris
supereminet. Verum potiozem illam hujusce
novi

mediocriter pii ac devoti gradatim ad perfectio-
rem Dei amorem sunt ducendi. Amoris Dei
super omnia tres gradus distingui solent. In *Primo*
Deus cuilibet creato bono antepositur, ita,
ut hoc potius privari homo velit, quam Deum
gravi peccato offendere. In *secundo* Deus ita vili-
matur, ut potius quovis bono temporali carere
homo eligat, quam Deum suum plene deliberato *peccato*
veniali offendere. In *tertio* ita Deus, ejus-
que beneplacitum attenditur, ut sive in prosperis,
sive adversis homo nihil velit, nisi Deum,
& propter Deum, ideoque semper eligat, quod
est perfectius, omnesque *voluntarias imperfectio-
nes* excludat.

novitatis explicationem existimo, quæ ex novo
objecto & ratione proximum diligendi eruitur,
quam Dei filius docet. Dominus enim in tex-
tus ejusdem serie ait: *Ut diligatis invicem, sic
ut dilexi vos.* Sic igitur diligendus est proxi-
mus, quomodo Christus nos dilexit. Docet
nos fides, Christum nos dilexisse veluti corpo-
ris sui mystici membra, nosque propterea illi
adherere nova conjunctione, que ex Incarnatio-
ne oritur, in qua humana natura Divinitati co-
polatur, & per eam omnes homines, ita ut
unum sint corpus, cujus caput est Christus.
Unum corpus (ait sanctus Paulus *Ephes. 2. &
4.*) *& unus spiritus.* Ipse enim est pax nostra,
qui fecit utraque unum... *legem mandatorum de-
creti evacuans, ut duos condat in semetipso in-
ternum novum hominem, faciens pacem, & recon-
ciliet ambos in uno corpore Deo per crucem.*
Nos itaque debemus invicem diligere, veluti
ejusdem corporis membra: *Omnes* (subdit
Apostolus *I. Cor. 10.*) *unum corpus multi sumus,
qui de uno pane participamus.*

Quemadmodum ergo Christus Jesus veluti
corporis sui membra nos amans bona illa in no-
bis amat, quæ huc spectant, nec in fortunæ,
vel corporis, vel naturæ bonis existunt; neque
nos hæc eadem in proximo, veluti amoris no-
stri objectum aut finem debemus diligere: om-
nia siquidem hæc bona iis æque communia esse
possunt, qui vera Christi non sunt membra, ac
iis qui in ejus unitate vivunt. Proximi corpus
diligi potest, sed veluti in Baptismate renova-
tum,

tum, & in vitam æternam olim resurre-
rum. Potest & anima diligi, sed quæ Deo sub-
datur, & fidei radiis illustretur; nam spiritus
qui hac scientia caret, veteris hominis est spiri-
tus, quem neque Deus neque Christus amat.

Nos Jesus Christus amavit, ut suam in nobis
unitatem perficeret, idest ad æternam nos glo-
riam eveheret. Proximus igitur veluti ad hanc
gloriam vocatus est diligendus, ad eamque salu-
quendam juvandus; proximum enim sicut nos
ipsum debemus diligere, quemadmodum scrip-
tum est: *Diliges proximum tuum sicut teipsum*
neque nosmetipsos bene diligimus, si non pro-
pterea diligimus, ut summum bonum, idest
Deum assequamur. Explicans sanctus Augu-
stinus, quare nil Deus de amore, quo nos ipsi
diligimus, differuerit, nee nos hujusce amoris
modum docuerit, eximie ait: *Parum dilucide*
qui hoc arbitratur, intelligit (de morib. Eccl.
cap. 26.). Additque: *Imo vero ille solus se no-*
vit diligere, qui Deum diligit: siquidem ille scit
se diligit, qui sedulo agit, ut summo & vero
perfruat bono. Non enim qui se diligit aliquid
vult esse, quam beatus; hic autem finis est adha-
rere Deo (de Civit. Dei cap. 3.). Quamob-
rem non tribus opus est præceptis, videlicet de
Dei amore, de amore sui ipsius, & de amore
proximi; sed duo tantum præcepta sufficiunt,
de quibus dicitur: *In his duobus mandatis uni-*
versa lex pendet & prophetæ (Matth. 22.) (a).

(a) Sicut dilectionem Dei, ita & caritatem proximi
finistre quidam Moralistæ sunt interpretati.
Horum

De solo proximum diligendi præcepto sanctus Paulus meminit, & in hoc reliqua comprehendit: *Qui enim diligit proximum, legem implevit. Nam non adulterabis, non occideris, non furaberis, non falsum testimonium dices, non concupisces, in hoc verbo instauratur: Diliges proximum tuum sicut teipsum (Rom. 13.)*

Hinc discant parentes, quomodo filii sint amandi; domini, quomodo famulos amare oporteat; amici, quomodo amicos; non enim hi sunt amandi propter solas eorum naturales qualitates, nec ut iis temporalia bona conquiramus, sed ut instructione, punitione, & bono exemplo vitam illis æternam procuremus. Si qui sorte (inquit sanctus Augustinus tract. 7. in epist. Joan.) *vultis servare caritatem, fratres, ante*

Horum laxitati limites Innocentius XI. posuit, dum anno 1679. istas propositiones proscripsit: *Non tenemur proximum diligere actu interno & formali, num. 10. Item: Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos, num. 11.* Propositiones alias hisce similes, aut omnino deteriores in locis propriis afferemus. Porro convenientius proximum actu interno diligendi tempus assignari nequit, quam 1. Cum præceptum dilectionis Dei urget: 2. Cum actum caritatis proximi externum, puta correctionem fraternam, eleemosynam &c. ponere tenemur. Caritatem enim *non fictam*, id est non mere externe jactatam, sed sinceram Apostolo teste Deus a nobis requirit. Quandonam ad actus caritatis externos obligemur, postea dicetur.

ante omnia ne putetis abjectam & desidiosam
 nec quadam mansuetudine, immo non mansuetu-
 dine, sed remissione & negligentia servari carita-
 tem. Non sic servatur. Non putes tunc
 amare servum tuum, quando eum non cædis
 aut tunc te amare filium tuum, quando ei no-
 das disciplinam; aut tunc te amare vicinum tuum
 quando eum non corripis. Non est ita caritas
 sed languor. Ferveat caritas ad corripiendum
 ad emendandum; si sunt boni mores, delectentur
 si sunt mali, corrigantur. Noli in homine ama-
 re errorem, sed hominem. Hominem enim Deus
 fecit, non errorem; ipsum homo fecit. Amas
 illud quod Deus fecit: noli amare quod ipse homo
 fecit; cum illud amas, illud tollis; cum illud
 diligis, illud emendas. Sed etsi scævis aliquando
 propter correctionis dilectionem, propterea
 columba demonstrata est caritas quæ venit super
 Dominum: species illa columbæ in qua venit Spi-
 ritus sanctus, in quo nobis caritas infunderetur.
 Quare hoc? Fel columba non habet; tamen
 rostro & pennis pugnat, & sine amaritudine
 scævit.

Illud quoque circa dilectionem summopere
 est considerandum, quod Dominus ait: In hoc
 cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilec-
 tionem habueritis ad invicem (Joan. 13.).
 Quemadmodum Circumcisio proprius Judæorum
 character erat, quo a cæteris populis distingue-
 bantur; sic Baptismus proprius Christianorum
 est character, quo ab Infidelibus separantur.
 Attamen Dei filius non Baptismo, sed mutua
 dilectio

dilectione Christianos cognoscendos fore ait. Quare illam Tertullianus *summum fidei Sacramentum* vocat (*de Patient.*). Hæc dilectio Dei filios nos facit. *Omnis* (ait sanctus Joannes *Epi. 1. c. 3. & 4.*), *qui non est justus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum: quoniam hæc est annunciatio, quam audistis ab initio, ut diligatis alterutrum. Omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum. Qui non diligit, non novit Deum: quoniam Deus caritas est. Qui non diligit, manet in morte.*

Si bene hæc verba intelligantur, facile quaestiones plures circa proximi dilectionem enodabimus, & recentiorum Casuistarum, qui multis caritatem modis infirmant, resolutiones nonnullas confutabimus.

Amplius (ait sanctus Augustinus *lib. 1. de doctr. Christ.*) *alius homo diligendus est, quam corpus nostrum: quia propter Deum omnia illa diligenda sunt, & potest nobiscum alius homo Deo perfrui, quod non potest corpus; quia corpus per animam vivit, qua fruimur Deo. Docet autem divus Thomas (2. 2. quæst. 26. art. 5.), Quod illud est magis ex caritate diligendum, quod habet pleniorum rationem diligibilis ex caritate. Consociatio autem in plena participatione beatitudinis, quæ est ratio diligendi proximum, est major ratio diligendi, quam participatio beatitudinis per redundantiam, quæ est ratio diligendi proprium corpus. Et ideo proximum quantum ad salutem animæ magis debemus diligere, quam proprium corpus.*

Addit

Addit præterea, quod corpus nostrum propinquius animæ nostræ quam proximus, quantum ad constitutionem propriæ naturæ; sed quantum ad participationem beatitudinis, major consociatio animæ proximi ad animam nostram quam etiam corporis proprii. Et ideo est necessitate caritatis, quod homo proprium corpus exponat pro salute proximi, in casu quo tenetur ejus saluti providere. Idem aperte docuit Dominus Joannes inquit: *In hoc cognovimus caritatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit; & nos debemus pro fratribus animam ponere (1. Joan. 3.).* Hinc in suis diocesis Episcopi, & in suis parochiis Parochi deesse debent tempore pestis, aut grassante hæreticæ fidei everfionem minatur. Tunc enim bonus Pastor a mercenario secernitur; siquidem bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Mercenarius autem fugit, qui mercenarius est & non pertinet ad eum de ovibus (Joan. 10.)

Hominum aliquem plus alio debemus diligere, idest juvare, illique opitulari debemus sed caritate, qua æternam proximo optamus beatitudinem, omnes æque sunt diligendi. Verum diligere debemus, inquit sanctus Augustinus, ut omnes diligant nobiscum Deum; & totum quoque ad eos adjuvamus, vel adjuvamus ab eis, ad unum illum finem referendum est. Omnes autem homines æque diligendi sunt. Sed cum omnibus predesse non possis, his potissimum consulendum est qui pro temporum & locorum, vel quarumlibet rerum opportunitatibus constrictius tibi quædam

quodam sorte junguntur. Juxta hoc principium
 (ait divus Thomas 2. 2. quæst. 26. art. 8. 9.
 to. II.) *Conjunctio naturalis originis est*
prior & immobilior, quia est secundum id quod
pertinet ad substantiam, alia autem conjunctio-
nes sunt supervenientes, & removeri possunt; &
vitio amicitia consanguineorum est stabilior. Per-
 git idem sanctus Doctor in sequenti articulo
 sic: *Gradus dilectionis ex duobus pensari po-*
test. Uno modo ex parte objecti, & secundum
quod habet majorem rationem boni. Et sic pater
magis est diligendus quam filius, quia scilicet pa-
trē diligimus sub ratione principii, quod habet
rationem eminentioris boni, & Deo similioris.
 Alio modo computatur gradus dilectionis ex par-
 te ipsius diligentis, & sic magis diligitur quod est
 conjunctius. *Et secundum hoc filius est magis*
diligendus quam pater, quia parentes diligunt
filios ut aliquid sui existentes, pater autem non
est aliquid filii; & ideo dilectio secundum quam
pater diligit filium similior est dilectioni, qua quis
diligit seipsum.

Addit idem sanctus Doctor articulo decimo:
Per se loquendo pater est magis amandus, quam
mater; amantur enim pater & mater ut princi-
pio quædam naturalis originis, pater autem ha-
bet excellentiorem rationem principii quam mater.
 At caritatis ordine debet illos Christianus ante-
 ferre, qui Deo magis sunt conjuncti, quam
 quos sibi natura copulavit; hinc si mater virtute
 ac pietate excelleret, vitioso patre plus esset
 amanda.

Articulo demum undecimo sic ait sanctus
 Doctor: *Dicitur ad Ephes. 5. vir debet dilige-
 re uxorem suam, sicut carnem suam, sed corpus
 suum minus debet homo diligere, quam proximum:
 inter proximos autem magis debemus parentes
 diligere: ergo magis debemus diligere pa-
 rentes, quam uxorem: Quamquam vero uxor
 intensius diligatur, tanquam magis conjuncta
 major tamen est ex caritate parentibus reverentia
 exhibenda. Porro ad id, quod Gen. 2. dicitur
 propter uxorem relinquet homo patrem & ma-
 trem: dicendum, quod non quantum ad omnia
 deseritur pater & mater propter uxorem;
 quibusdam enim magis debet homo assistere paren-
 tibus, quam uxori: sed quantum ad unicuique
 cohabitationis, relictis omnibus parentibus, homo
 adhæret uxori. Non omnes in hoc conveniunt
 Theologi: verum hæc est doctrina divi The-
 ologi.*

CAPUT II.

*Inimicorum dilectio obligatoria est,
 præcipua Christiani hominis nota.*

Magnum caritatis præceptum est inimicorum
 dilectio, quod Christianorum est proprium.
 Cum enim apud sanctum Matthæum Dominus
 excellentius aliquid Fidelibus vellet tradere
 quam Judæis traditum fuerat, sic illos alloquitur:
*Audistis quia dictum est. Diliges proximum
 tuum, & odio habebis inimicum tuum.
 Hæc erat lex servitutis. Ego autem dico vobis
 Diligite inimicos vestros, benefacite his qui odia-*